

همه علیه ریاض

پانزده سال پس از حملات تروریستی یازده سپتامبر 2001، تبعات آن سرانجام گریبان عربستان را گرفت و کنگره در یک اقدام کم سابقه، وتوی باراک اوباما رئیس‌جمهور این کشور بر ضد لایحه «عدالت علیه حامیان تروریسم» (جاستا) را با اکثریت آرا لغو کرد تا شکایت و درخواست گرامت بازماندگان 11 سپتامبر از دولت عربستان شکل قانونی به خود بگیرد.

به گزارش آران نیوز: ریاض همانگونه که ماه‌ها پیش از طریق «عادل الجبیر» وزیر امور خارجه خود درباره تبعات تصویب این قانون به واشنگتن هشدار داده بود، روز گذشته با تکرار هشدارهای قبلی خود، صراحتاً اعلام کرد میلیاردها دلار دارایی خود را برای جلوگیری از خطر توقیف از سوی دادگاه‌های آمریکا از این کشور خارج خواهد کرد. ریاض همچنین تهدید کرد عواقب این اقدام کنگره بیش از هر کشور دیگری متوجه خود آمریکا خواهد شد. عربستان در سال‌های پایانی حضور اوباما در کاخ سفید دوران شیرینی را در روابط خود با آمریکا تجربه نکرد و اکنون با تصویب قانون جاستا که از هر دولتی که در حمله تروریستی به خاک آمریکا نقش داشته باشد، سلب مصونیت می‌کند، حمایت کنگره آمریکا از خود را نیز از دست رفته می‌بیند.

به نوشته نیویورک تایمز، نقطه آغاز جدایی میان آمریکا و عربستان به وقوع بهار عربی در منطقه باز می‌گردد. واشنگتن در سال 2011 برای نجات حسنی مبارک دیکتاتور سابق مصر به رغم سال‌ها وفاداری او به آمریکا و خدمت به منافع این کشور در منطقه هیچ تلاشی انجام نداد و با این کار، تلویحاً به عربستان فهماند با تداوم بهار عربی ممکن است سرنوشتی مشابه مصر در انتظار آن باشد. اما از بخت مساعد عربستان، بهار عربی پیش از رسیدن به این کشور از ریل خارج شد و کودتای نظامی «عبدالفتاح سیسی» در مصر نیز وضع این کشور را مجدداً به نفع عربستان تغییر داد. با این حال، ناراضی‌های آشکار دربار سعودی از بی‌تفاوتی آمریکا نسبت به سرنوشت متحدان منطقه‌ای خود همچنان به قوت خود باقی ماند تا اینکه اجتناب اوباما از اقدام نظامی علیه دولت بشار اسد - رئیس‌جمهور سوریه - در سال 2013، ریاض را با تمام هزینه‌هایی که برای براندازی دولت مشروع سوریه صرف کرده بود، بیش از پیش نسبت به قابل اتکا بودن متحد قدیمی خود ناامید کرد. پس از آن بود که عربستان در سال 2014 برای زمین‌گیر کردن صنعت نفت ارزان (شیل) آمریکا وارد یک جنگ نفتی آشکار با این کشور شد و با افزایش تولید خود بهای 120 دلاری نفت را به زیر 40 دلار رساند؛ اقدامی که باعث تعطیلی بسیاری از سکوهایی نفتی آمریکا به قیمت کاهش درآمدهای نفتی عربستان و در عین حال، دوری بیشتر دو کشور از یکدیگر شد.

در این بین، امضای توافق هسته‌ای با ایران در سال 2015 نیز به نوشته گاردین، تقریباً به مقامات ریاض ثابت کرد واشنگتن دیگر مانند گذشته معتقد به نقش محوری عربستان در منطقه نیست و به‌دست آوردن ایران را به از دست دادن عربستان ترجیح می‌دهد. به نوشته این روزنامه انگلیسی، در چارچوب سیاست خاورمیانه‌ای جدید اوباما، گشایش در روابط با ایران ایده خوبی برای واشنگتن بود؛ اما برای عربستانی که ایران را دشمن همیشگی خود و خود را محور اصلی مناسبات منطقه می‌داند، به هیچ وجه خوشایند نبود. در این میان، سیاست خارجی تهاجمی و ماجراجویانه عربستان طی سال‌های اخیر نیز به نوبه خود فاصله این کشور با متحد قدیمی خود را بیشتر کرد. تهاجم نظامی عربستان به یمن به بهانه حمایت از دولت «عبدربه منصور هادی» رئیس‌جمهور فراری این کشور در برابر نیروهای انصارالله اگرچه با چراغ سبز آمریکا انجام شد، در ادامه به دلیل کشتار غیرنظامیان یمنی و انتقاد گسترده سازمان ملل و نهادهای حقوق بشری جهان، آمریکا را در موقعیت انتخاب بین ادامه یا سلب حمایت از عربستان قرار داد؛ تا جایی که به نوشته وبسایت آتلانتیک، اوباما علناً در مصاحبه با رسانه‌ها سیاست‌های بی‌ثبات‌کننده عربستان در منطقه و رقابت شدید آن با ایران را مورد انتقاد قرار داد و جمعی از اعضای جمهوری خواه و دموکرات سنا را نیز به تلاش برای تصویب قوانین مربوط به ممنوعیت فروش سلاح به این کشور واداشت.

در چنین شرایطی، تصویب لایحه جاستا و لغو وتوی اوباما از سوی مجلس سنا و مجلس نمایندگان آمریکا آخرین میخی بود که به تابوت اتحاد قدیمی اما شکننده عربستان با آمریکا کوبیده شد و پازل نگرانی مقامات سعودی از متحد قدیمی خود را کامل کرد. با این حال، عربستان همچنان امیدوار است این تنش‌های فزاینده در روابط با آمریکا تنها محدود به دوره اوباما باشد؛ اما به نظر می‌رسد که در صورت راهیابی یک جمهوری خواه به کاخ سفید این روند ادامه پیدا کند. پیشتر نیز دونالد ترامپ و یکی از شاهزاده‌های سعودی جدال توییتری داشته‌اند. افزون بر این، این لایحه حمایت اکثریت دموکرات‌ها و جمهوری خواهان را پشت سر خود دارد و این قانون جزو معدود قوانینی است که حمایت هر دو حزب را توانسته به‌دست آورد.

در واقع، افزایش موج تروریسم در آمریکا طی یک سال اخیر باعث شده است تمامی نگاه‌ها در داخل این کشور یکبار دیگر متوجه عربستان سعودی شده و بسیاری از مقامات و رسانه‌های اصلی خواهان تجدید نظر در اتحاد استراتژیک آمریکا با این کشور شوند. به نوشته وبسایت هیل، تا پیش از این، تنها باراک اوباما رئیس‌جمهور آمریکا به عنوان منتقد اصلی سیاست‌های عربستان شناخته می‌شد؛ اما اکنون تعداد صداهایی که در مخالفت با رابطه واشنگتن-ریاض به دلیل حمایت آل سعود از ترویج افراطی‌گری در سراسر جهان به گوش می‌رسد، بسیار بیشتر از گذشته است.

از سوي ديگر، با وجود آنکه بيشتر مقامات و سياستمداران عربستان سعودي معتقدند در مقايسه با دموکرات‌ها، جمهوري‌خواهان نزديکي بيشتري به اين کشور دارند؛ ترديدهاي زيادي در رابطه با حمايت «دونالد ترامپ» نامزد جمهوري‌خواهان از رياض در صورت پيروي در انتخابات وجود دارد. به نوشته گاردين، ترامپ علنا عربستان را مسيّب حملات تروريستي 11 سپتامبر معرفي و اعلام کرده است در صورت پيروي در انتخابات، در خريد نفت از اين کشور نيز تجديد نظر خواهد کرد. «هيلاري کلينتون» نامزد انتخاباتي دموکرات‌ها نيز که از او به‌عنوان ادامه‌دهنده راه اوباما ياد مي‌شود با وجود مواضع حمايت‌آميز خود نسبت به رياض، در بحبوحه تنش بر سر تصويب قانون جاستا در يک گفت و گوي تلويزيوني برخلاف اوباما از اين لايحه حمايت و تاکيد کرد هر فرد يا دولتي که به‌طور مستقيم يا غيرمستقيم از طريق حمايت‌هاي مالي خود نقشي در تروريسم دارد، بايد بهاي آن را بپردازد.

منبع: فرارو